

Economie groeit komend jaar minder hard

Aantal banen neemt toe, krapte op de arbeidsmarkt

Maart 2019

Alle (verwachte) economische ontwikkelingen samen vangen we in één score; de barometerstand. De barometerstand voor 2019 is vastgesteld op 7,0. Dit is ruim voldoende, maar wel iets lager dan vorig jaar; de economie draait nog goed, maar het hoogtepunt van de economische groei is voorbij.

De economische barometer van Breda geeft een beeld van de economische ontwikkeling in de gemeente Breda. Vanuit diverse invalshoeken wordt gekeken naar de economische situatie van de stad. Zo wordt bijvoorbeeld gekeken naar de algemene economische verwachtingen, de situatie op de arbeidsmarkt, het vertrouwen in de economie en de vastgoedmarkt. Speciale aandacht wordt in deze editie besteed aan digitalisering in de gemeente Breda en duurzaamheid.

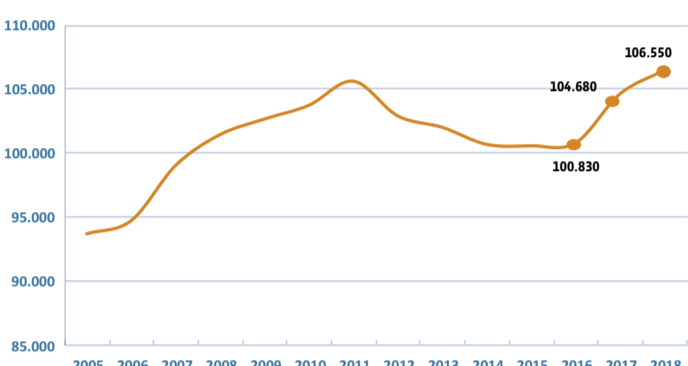
Goals van de Verenigde Naties is dit jaar licht gedaald van 50,8% in 2017 naar 49,4% in 2018.

Na een economische groei van 2,5% in 2018 blijft de economie in 2019 ook groeien, zij het in mindere mate. In de laatste CPB verwachtingen wordt de groei in 2019 geraamd op 1,5%. De onzekerheid met betrekking tot de CPB-ramingen voor economische groei, inflatie en werkloosheid is overigens aanzienlijk. Dit wordt onder meer ingegeven door onzekerheden omtrent de Brexit, handelsconflicten tussen de VS en onder andere China en door economische spanningen tussen Italië en de EU.

- Het **aantal banen** in Breda is het afgelopen jaar sterk gegroeid. Naar verwachting groeit het aantal banen in 2019 verder met nog eens 1,4%. Ook het aantal startende ondernemers groeit.
- Op de **arbeidsmarkt** heerst krapte en de werkloosheid daalt. Voor Breda wordt in 2019 een werkloosheidsniveau van 3,5% verwacht. Het tempo waarin de werkloosheid daalt, neemt volgend jaar wel duidelijk af.
- Het **vertrouwen in de economie** daalt. Zowel producenten als consumenten hebben minder vertrouwen in de economie dan een jaar geleden. In februari 2019 wordt het consumentenvertrouwen voor het eerst in jaren weer negatief.
- **Leegstand** van zowel winkels, kantoren als bedrijven daalde in 2018. De winkelleegstand daalt van 6,5% in 2018 naar 5,8% in 2019. De leegstand van kantoren is gedaald naar 14% en de leegstand van bedrijven naar 6%.
- **Digitalisering** wordt steeds belangrijker. Het aantal snelle glasvezel-aansluitingen in Breda is nog laag met 4,1% van de aansluitbare adressen.
- De **duurzaamheidsscore** van Breda voor de Sustainable Development

Werkgelegenheid

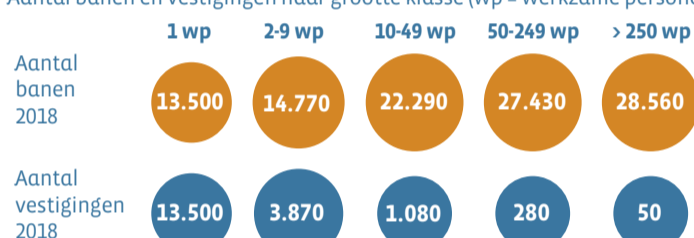
Totaal aantal banen (inclusief uitzendbanen)

Werkgelegenheid in Breda blijft stijgen

Na een sterke groei van de werkgelegenheid in 2017, is het aantal banen in Breda ook in 2018 verder toegenomen. Met een groei van bijna 2.000 banen in 2018 komt het totaal aantal banen in de gemeente per 1 april 2018 uit op ruim 106.000. Op basis van groeiverwachtingen van het CPB verwachten we voor 2019 nog een verdere stijging van de werkgelegenheid van circa 1,4%.

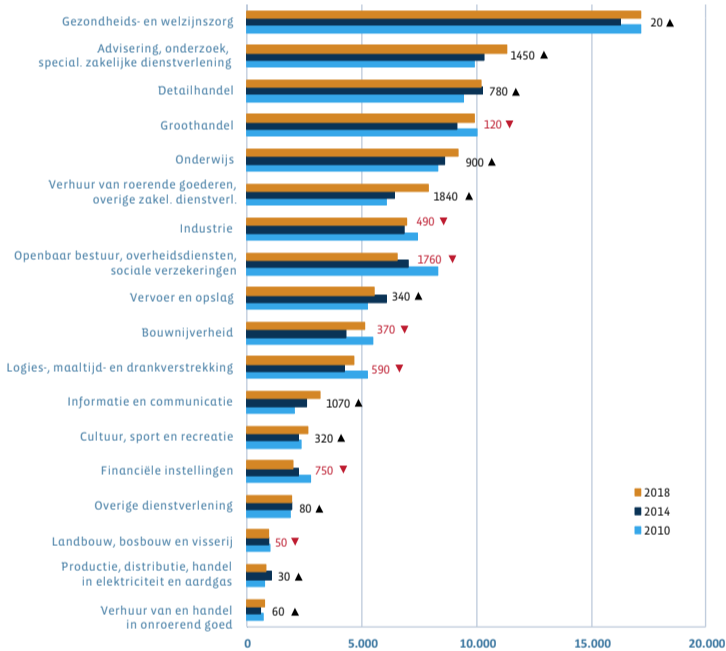
Aantal banen en vestigingen naar grootte klasse (wp = werkzame personen)

Aantal éénpipers neemt sterk toe

De groei van het aantal vestigingen en de werkgelegenheid in Breda wordt voor een groot gedeelte veroorzaakt door een toename van het aantal éénpipers. Van 2017 naar 2018 is deze groei gelijk aan 10,1%.

Werkgelegenheid naar sector

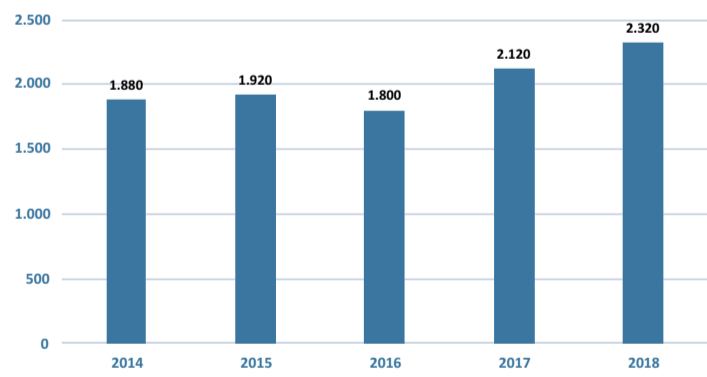

Sector gezondheids- en welzijnszorg van oudsher grootste sector

De sterkste stijgers sinds 2010 wat betreft werkgelegenheid zijn de sectoren Verhuur van roerende goederen, overige zakelijke dienstverlening (+1.840 banen), Advisering, onderzoek en specialistische zakelijke dienstverlening (+1.450 banen) en Informatie en communicatie (+1.070 banen). De grootste dalers in de periode 2010-2018 zijn Openbaar bestuur, overheidsdiensten en sociale verzekeringen (-1.760 banen) en Financiële instellingen (-750 banen).

Arbeidsmarkt

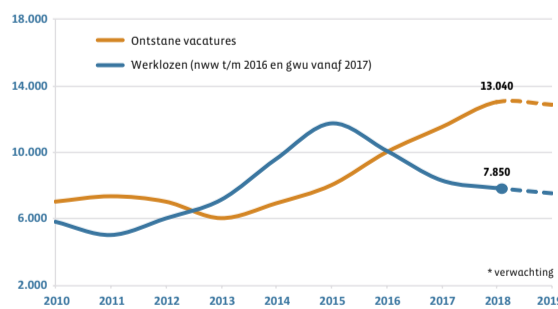
Aantal starters per jaar in Breda

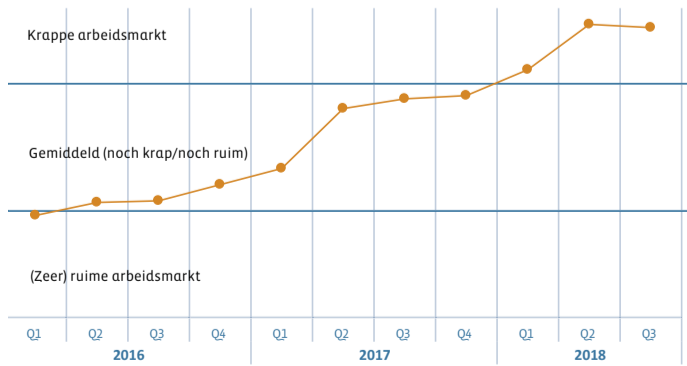
Daling werkloosheid en stijging werkgelegenheid

Na een stijging van de werkloosheid in de periode 2012-2015 daalt de werkloosheid sinds 2016. Ook in 2018 is de werkloosheid gedaald en volgens de laatste prognoses van het CPB zal het Nederlandse werkloosheidsniveau in 2019 nog verder dalen. Voor Breda wordt in 2019 een werkloosheidsniveau van 3,5% verwacht. Het dalingstempo van de werkloosheid neemt volgend jaar wel duidelijk af. In 2018 groeide door de gunstige arbeidsmarkt het arbeidsaanbod in Breda met gemiddeld ruim 1% per jaar. Naast (her)intreders op de arbeidsmarkt zorgt vooral de hogere arbeidsparticipatie van vrouwen voor deze toename. Daarnaast leiden demografische ontwikkelingen en de verhoging van de AOW-leeftijd tot een verdere groei in het arbeidsaanbod. De arbeidsparticipatie blijft de komende jaren trendmatig stijgen.

Vacatures en werkloosheid in Breda

Spanningsindicator arbeidsmarkt

Krapte op de arbeidsmarkt blijft hoog

In de periode 2011-2014 was door de economische laagconjunctuur sprake van een ruime arbeidsmarkt. Vanaf 2018 spreken we echter weer van krapte in de regionale arbeidsmarkt. Een op de vijf bedrijven heeft inmiddels in Nederland te kampen met een personeelstekort.

De ontstane krapte op de arbeidsmarkt verschilt sterk per beroepsgroep. Zo neigt de regionale arbeidsmarktsituatie voor technische- en ICT beroepen naar zeer krap. Voor beroepen op het gebied van Transport, Logistiek, Openbaar bestuur, Veiligheid en Juridische zaken is sprake van normale krapte.

Vertrouwen in de economie

Producentenvertrouwen Nederland

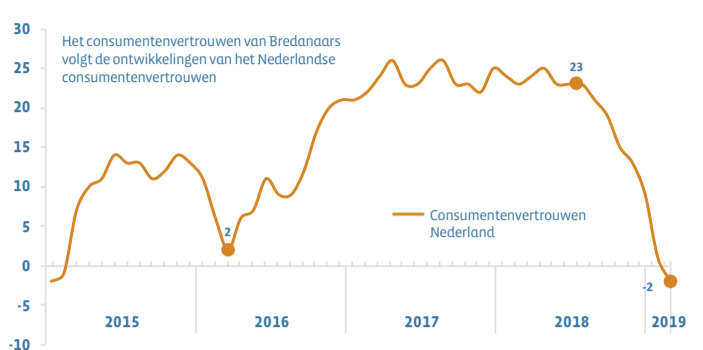
Nederlands producentenvertrouwen daalt

De CBS indicator van het (Nederlandse) producentenvertrouwen is in het afgelopen jaar iets gedaald. Het vertrouwen van de ondernemers bereikte in februari 2018 de hoogste waarde (10,9) sinds het dieptepunt in februari 2009 (-23,5). In januari 2019 daalt het vertrouwen verder naar 5,8. Het producentenvertrouwen ligt hiermee nog wel boven het gemiddelde van de afgelopen twintig jaar (0,9).

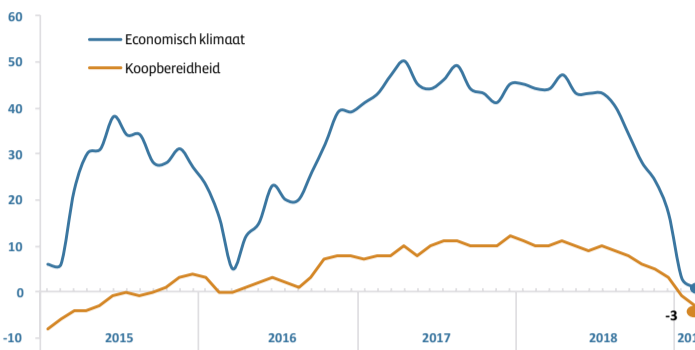
Het consumentenvertrouwen daalt en wordt negatief in februari 2019

Het consumentenvertrouwen laat zien in hoeverre consumenten vertrouwen hebben in de toekomst. De Nederlandse consumenten hadden in 2018 vertrouwen in de economie. Wel daalde het consumentenvertrouwen sterk ten opzichte van een jaar eerder. In december 2018 was de stand van het consumentenvertrouwen in Nederland 9, terwijl dit een jaar eerder nog 25 was. In februari 2019 is het consumentenvertrouwen voor het eerst in 4 jaar weer negatief geworden. Het Bredase consumentenvertrouwen laat eenzelfde beeld zien als het Nederlandse consumentenvertrouwen.

Consumentenvertrouwen Nederland

Opbouw consumentenvertrouwen Nederland

Koopbereidheid weer negatief, ook het vertrouwen in het economisch klimaat daalt sterk

Het consumentenvertrouwen wordt opgebouwd uit het vertrouwen in het economisch klimaat (mening over de economische situatie) en de koopbereidheid (mening over de financiële situatie en of het een gunstige tijd is voor het doen van grote aankopen).

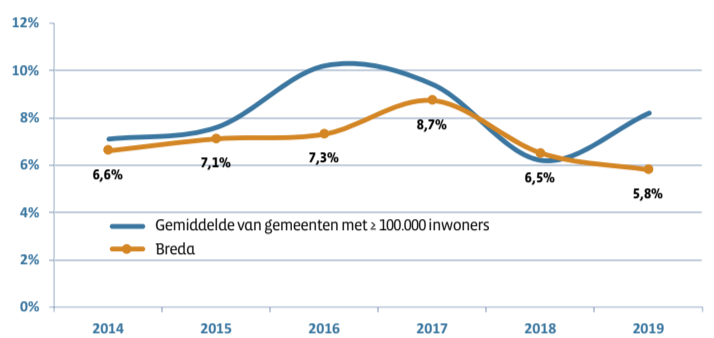
Over het economisch klimaat zijn Nederlandse consumenten nog wel positief, maar wel duidelijk minder dan in de afgelopen jaren. In februari 2019 daalt dit vertrouwen naar 1. De koopbereidheid is in januari 2019 voor het eerst sinds 2015 weer negatief. Bredanaars zijn vooral negatief over hun verwachte financiële situatie in de komende 12 maanden. De mening van de consument over het doen van grote aankopen is daarentegen wel positief.

Vastgoed

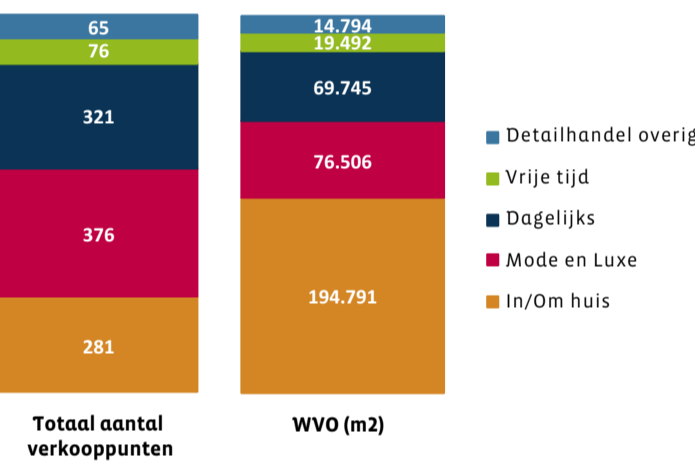
Winkelleegstand in Breda is verder gedaald

De leegstand in Breda is voor het tweede jaar op rij gedaald. In 2018 stond nog 6,5% van de winkels leeg, in 2019 is dit nog 5,8%. Breda zit hiermee onder het landelijk gemiddelde van 6,7% en fors onder het gemiddelde van gemeenten met meer dan 100.000 inwoners van 8,2%. Het aantal leegstaande panden is gedaald van 182 panden in 2018 naar 171 panden in 2019.

Winkelleegstand (% winkerverkoopvloeroppervlak per 1 januari)

Aantal verkooppunten naar type retail

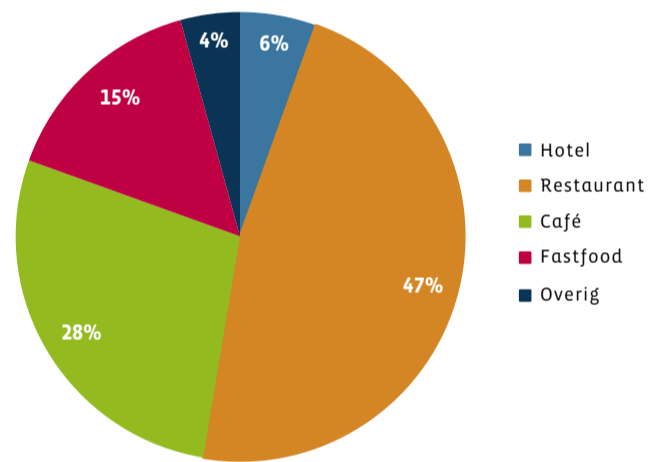
Meeste verkooppunten in de branche mode en luxe

De meeste verkooppunten in de Bredase retail zijn gericht op mode & luxe (376 verkooppunten) en dagelijkse boodschappen (321 verkooppunten). Wat betreft het winkerverkoopvloeroppervlak is de branche in/om huis het grootst. Dit komt door het grote aantal m2 winkelvloeroppervlak (WVO) op de woonboulevard en het grote aantal m2 WVO bij doe-het-zelf winkels. In totaal is er in Breda 375.328 m² aan WVO.

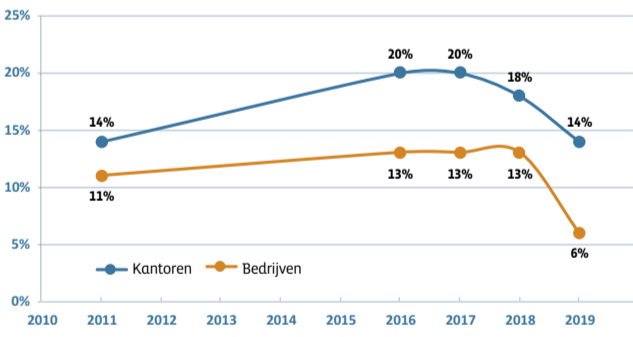
Groei van het aantal horecapanden in 2018

De groei van het aantal m² WVO in de horeca houdt ook dit jaar aan. Per januari van dit jaar waren er in de gemeente Breda 563 horecazaken. Dat zijn er 14 meer dan in 2018. De verdeling van het aantal panden en aantal m² WVO naar type horeca blijft onveranderd. De categorie restaurant telt 200 panden en neemt ook het grootste aantal m² in beslag (28.489 m²). Daarna volgen de categorieën café (171 panden) en fastfood (154 panden).

Verdeling oppervlakte horeca op 1 januari 2019

Leegstand bedrijven en kantoren

Leegstand kantoren daalt door sloop en transformatie

De leegstand van kantoren is aan het dalen. Op 1 januari 2018 was de leegstand nog 18%, op 1 januari 2019 is de leegstand gelijk aan 14%. Dit heeft vooral te maken met het uit de voorraad halen van leegstaande kantoren (sloop of transformaties). Om een gezonde kantorenmarkt te behouden moet in de komende jaren nog een groot aantal m² worden onttrokken aan de markt. Nieuwbouw van kantoren blijft nodig om bij gebruikerswensen aan te sluiten.

Sterke daling leegstand bedrijven

De leegstand bij bedrijven is sterk gedaald het afgelopen jaar. Op 1 januari 2019 is de leegstand gelijk aan 6%, een jaar eerder was dit nog 13%. De afname van de leegstand heeft enerzijds te maken met opnames van grote oppervlaktes met een logistieke functie en anderzijds met het uit de voorraad halen van leegstaande panden (sloop-nieuwbouw). Blijvende aandacht is nodig voor herstructurering omdat panden veelal op maat gebouwd zijn; hergebruik is hierdoor vaak lastig.

Digitalisering

Digitalisering staat voor een technologische verandering in de stedelijke- en maatschappelijke omgeving, merkbaar voor iedereen. De mogelijkheden zijn groot en aansprekend, zoals zelfrijdende auto's, zorgrobots, slimme straatverlichting en blockchain waarmee processen veel slimmer ingericht kunnen worden. Deze ontwikkeling draagt bij aan de ambities van Breda als internationale schakelstad.

Om de technologische verandering goed te kunnen faciliteren is goede connectiviteit belangrijk. Dit vraagt om een goede digitale infrastructuur met grote bandbreedtes, 5G, LORA, en WIFI. Hier ligt voor Breda een uitdaging omdat we op het gebied van glasvezelconnectiviteit met 4%, duidelijk onder het niveau van de vijf grote Brabantse steden (gemiddeld 36%) en het West-Brabantse gemiddelde van 10% liggen.

Percentage breedbandaansluitingen (juli 2018) in Breda

Digitalisering niet ondergaan, maar sturen

Financieel Dagblad, 11 januari 2019

Nederlandse bedrijven hebben nog altijd moeite met digitalisering

Techzine.nl, november 2018

Digitalisering is de perfecte versneller voor organizational fitness

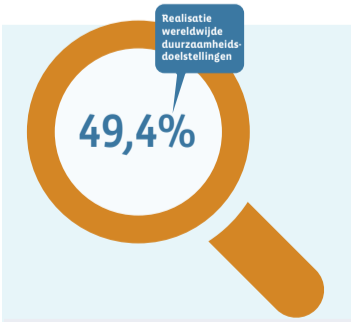
Consultancy.nl, 29 januari 2019

Nederland derde op wereldranglijst digitalisering na de Verenigde Staten en Duitsland

Euler Hermes Digitalization Index, maart 2018

Duurzaamheid

Duurzaamheidsscore TELOS

De duurzaamheidsscore geeft een beeld van de mate waarin een gemeente voldoet aan de 17 Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties. Voor ieder onderdeel kan een score van 0% tot 100% behaald worden. Een score van 100% betekent dat volledig voldaan wordt aan de betreffende doelstelling. Breda scoort in 2018 gemiddeld 49,4%. Dit is iets lager dan in 2017, toen werd een score van 50,8% behaald. Gemiddeld in Nederland is de score gelijk aan 50%.

Sustainable Development Goals

Breda scoort het beste op de doelstellingen Schoon drinkwater en waterkwaliteit (72%) en Veilige en duurzame steden (65%). Op economisch gebied scoort Breda voor de

doelstelling Economische groei en fatsoenlijk werk 46%. Op het gebied van Innovatie en duurzame infrastructuur scoort Breda 52%.

